

El llenguatge com a motiu de consulta, la punta de l'iceberg.

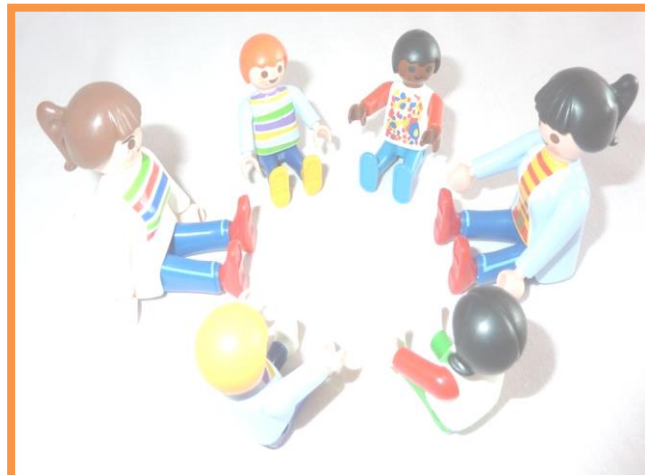
RESUM PONÈNCIA:

LLENGUATGE I MADURACIÓ EMOCIONAL: COM HO TREBALLEM EN GRUP?

Presentació de dos casos pràctics

Gemma Maspons Almansa i Ariadna Carreño Puig (*psicòlogues del CDIAP del Maresme*)

1r cas pràctic: GRUP DE NENS I PARES per Gemma Maspons Almansa

Presentació del grup de nens

El grup que presentem està conduït per una logopeda i una psicòloga de l'equip. Realitzem sessions de 45 minuts. La freqüència és de 3 sessions de nens i una sessió de pares.

Vam iniciar el grup a l'Octubre del 2014 i l'acabarem al juny del 2015.

Es va realitzar una reunió inicial amb tots els pares per explicar objectius, funcionament, característiques comunes entre els nens, setting,...

Hem fet una entrevista individualitzada amb els pares al febrer i farem una altra a finals juny.

Pel que fa a l'escola es realitzen coordinacions trimestrals (via telefònica o presencial segons el cas).

Característiques del grup de nens

El grup està format per nens de 4 anys. El Motiu de consulta principal que refereixen els pares quan fan la demanada és llenguatge i parla. Els motius de consulta secundaris són dificultats en el desenvolupament emocional, atenció i conducta i relació / comunicació.

El procés diagnòstic consta d'entrevista amb pares, hores de joc i contacte amb l'escola. Vam observar en aquests nens, diferents punts en comú, a part del retard de llenguatge. Eren nens inhibits a l'aula, insegurs, amb un self fràgil, mostraven un joc no adequat a l'edat, poc imaginatiu i no compartit. Mostraven dificultats per relacionar-se amb els seus iguals, amb certes dificultats per gestionar conflictes i els descriuen com "els petits de la classe".

Objectius globals del grup de nens

Amb cada nen tenim uns objectius específics a treballar. Pel que fa al grup, els objectius són els següents:

- Construir un jo més segur, capaç i autònom.
 - o Reflexionar sobre un mateix Qui sóc? Què m'agrada?
 - o Promoure l'autoestima
- Oferir un espai on puguin mostrar i desenvolupar les seves competències.
- Afavorir l'expressió de sentiments i emocions.
- Compartir una experiència amb els seus iguals en un entorn contenidor, reflexiu, d'acompanyament.
 - o Part educativa de com parlem amb els demés, com escoltar-nos, com ens respectem
 - o Com podem ajudar-nos els uns als altres.
 - o Desenvolupar habilitats de socialització.
 - o Mostrar els conflictes i entre tots pensar com resoldre'ls.
- Potenciar el joc compartit i que sigui més elaborat
- Estructurar pensament
- Adquirir eines a través d'una bona experiència per poder-ho extrapolar fora.

COM HO FEM? Estructura d'una sessió

Podríem entendre que durant la sessió hi ha dues parts. Una part inicial en la qual sempre seiem al voltant d'una taula. En aquests moments mirem de:

- o Recordar els noms de tots, sobretot els dos primers mesos.
- o Mirar qui ha vingut i qui falta.
- o Recordem què vam fer la sessió anterior

- És una oportunitat per explicar esdeveniments de fora (Naixement d'un germanet, Reis, Carnestoltes...)
- Decidim a què volen jugar i acordem com ho farem.

La segona part ha anat evolucionat. Inicialment era més estructurada, les terapeutes triàvem el joc i el dirigíem. Això ens ha servit per conèixer millor els nens en grup, re elaborar objectius i creiem que en part ha servit als nens per calmar les seves angoixes (Saben on venen, què farem, etc). Hem assumit una funció que ara ja poden fer per ells mateixos. Per això, en aquests moments només facilitem i els acompanyem a l'hora d'escollir el joc.

DESENVOLUPAMENT DEL GRUP

Inici

En la primera sessió l'activitat dirigida va ser un trencaclosques que era una casa. Símbol del que volíem construir i de que ho havíem de fer entre tots.

Vam poder observar com les defenses de cadascú enfront lo nou, lo desconegut es posaven molt en marxa: més inhibició, més desconexió, impulsivitat.

Arrel del singlot que va aparèixer en un d'ells vam poder parlar de la POR, com estaven d'espantats de venir a un lloc nou, amb gent que no coneixen...

L'objectiu inicial era sobretot FER VINCLE.

Evolució

Durant les sessions estem en un continu vaivé d'allò més confós a allò més estructurat, de la individualitat al que és grupal. La feina com a conductores del grup és facilitar la integració i la relació.

Durant les jornades hem mostrat diferents vídeos de com anem treballant a nivell tècnic els objectius marcats.

El treball en grup ens permet treballar aspectes que en sessió individual no es podrien abordar. Els nens aprenen a ajudar-se els uns als altres. Desenvolupen la capacitat per demanar ajuda. El que s'ha quedat sense camí, perdut que no sap per on continuar, pot fer-ho gràcies a que el grup li posen les vies.

GRUP DE PARES

El paper de la família en el desenvolupament emocional dels seus fills és molt important. En aquests pares vam observar funcionaments familiars que tendien a la superprotecció, certa indiferenciació de les emocions pares/nens i demanaven eines de com ajudar als seus fills.

Característiques dels pares

Els pares són d'edats similars i estan en actiu laboralment. Tres parelles tenen fills més grans i una parella acaba de tenir el segon fill. Són pares col·laboradors i dedicats a la criança dels fills.

Objectius del grup:

- Oferir un espai de trobada per expressar i posar en comú inquietuds, preocupacions, dificultats i/o problemes en la criança dels fills.
- Afavorir el contacte emocional amb els fills.
- Comprensió de les etapes evolutives dels nens.
- Afavorir la competència de les funcions parentals.
- Potenciar la força del grup en la canalització i resolució dels problemes.
- Generar dinàmiques de participació que permetin introduir elements de reflexió per ampliar els angles de visió en les situacions plantejades.
- El grup No és terapèutic però té una Funció terapèutica.

Metodologia

Com hem explicat abans, es realitza una primera reunió informativa amb els pares per explicar els objectius, metodologia i dies de trobada. Les sessions són de freqüència setmanal.

Comencem a treballar a través del material (preocupacions, situacions, anècdotes, etc) que expliquen els pares.

Desenvolupament del grup

En un inici, els membres del grup, van sentir la necessitat de trobar similituds entre ells: quina edat tenen els seus fills, com els veuen de petits, expressen la preocupació per com les dificultats de llenguatge els pot condicionar, com els frustra i/o limita a l'hora de relacionar-se amb els altres nens. Observen les diferents maneres que té cada nen d'afrontar això: buscar nens més grans, apropar-se als petits... Mostren preocupació pel futur: si tindran dificultats d'aprenentatge, si trobaran altres maneres de relacionar-se, etc. Comparteixen l'angoixa que els suposa el fet de no poder controlar tot el que és extern a casa (el què se'ls demana a l'escola, com es relacionen amb els companys, informació que reben de la tv,...)

Expectatives

Les expectatives dels progenitors respecte al grup són molt diverses. Els pares arriben amb un cert malestar i preocupació i senten que hi ha certs problemes que ells no poden resoldre.

En un inici es tendeix a demanar solucions concretes per dificultats emocionals o relacionals:

- *"Com li dic al nen que aquell altre és dolent? No vull que s'apropi"*
- *"Què li puc dir si s'enfada quan perd?"*
- *"Com ho faig per a que no es frusti?"*

Altres plantegen qüestions més de fons, com ells s'han sentit com a pares: *"Me quedé muy parado cuando mi hijo me pegó. ¿Qué es esto de pegarle a un padre?"*.

La majoria coincidien amb la necessitat de sentir-se escoltats i competents en les seves funcions parentals.

Curs del grup

Hem observat diferents denominadors comuns en aquests pares. Coincideixen en fer un model educatiu de família on l'estil de criança destaca per ser hiperprotector. Aquests pares mostren un tarannà desconfiat i evitatiu. Viuen ho extern com a perillós. Ho expressen de diferents maneres, per exemple un dels pares comentava:

"Yo ya le digo a M. que hay niños malos, no se tiene que acercarse a los niños malos".

Els pares mostren la preocupació pel que li pot passar al seu fill a l'escola i sovint pensen en situacions de control o evitatives per resoldre aquestes angoixes.

Intentem mostrar al grup com es transmet això als fills. Com aquests són el que els projectem i com això afecta al sentir-se insegurs i petits. Els nens necessiten

contrastar, experimentar i provar. Aquesta dificultat per confiar, per validar el potencial del nen es pot anar traduint en un self fràgil.

Entre els pares van pensant diferents alternatives de com ajudar a que els nens tinguin més confiança en si mateixos. Es preocupen per com poder capacitar al nen per la lluita, des del grup intentem ajudar-los a pensar també en com donar confiança als seus fills. Quan el món és viscut com a perillós, és molt difícil establir un vincle segur. El vincle segur és el que ens ajudar a créixer a nivell emocional.

En el grup també treballem com manegar-nos amb les emocions. Un gran denominador comú d'aquests pares és com manegar la por. Vinyeta clínica:

“La mare de N. comenta que està molt sensible, plora per tot, tot li afecta. L'altre dia es va recolzar en una paperera i aquesta es va trencar. Es va espantar molt i es va a posar a plorar, tenia por de que vingués la policia. No va entendre que era un accident, li demanava al pare que l'arreglés. El pare d'en M. comenta que aquest també té molta por de que la professora el renyi o el castigui.”

Treballem com tracten ells les pors, què en pensen i mirem d'enllaçar-ho amb aquesta visió del món perillós.

Sovint els pares pateixen molt al veure patir als fills i demanen, fan o busquen solucions ràpides per calmar, alleugerir o dissipar aquest dolor. Vinyeta clínica:

“Un dels pares explica que discutint amb la dona el fill els va dir *“Así no se hace. Teneis que gritar!*. Yo rapidamente le expliqué que no nos estábamos discutiendo, los papas se quieren”.

En moltes ocasions els pares parlen de com es senten quan veuen que peguen al seu fill o es rebutjat pels companys. El treball en el grup és poder reflexionar sobre com fan sentir aquestes situacions i sobre com fer-ho per poder deixar que els nens pensin com s'han sentit, què poden fer, com volen afrontar el que ha passat... Intentant no precipitar-nos i donar solucions de com ho haguessin fet ells mateixos.

A través del grup repensem conceptes com què vol dir l'agressivitat, per a què serveix la competitivitat, és saludable una mica de competició? Què vol dir ser dolent? Què em passa per dins quan pego...

En el grup de pares no predomina la inhibició, se senten tranquils i confiats. Intentem construir un espai on ells com a pares també se sentin segurs. El poder compartir la complexitat que implica la criança fa que els pares se sentin més continguts i fomenta el desenvolupament saludable dels fills.

2n cas pràctic: GRUP PARAL·LEL DE PARES per Ariadna Carreño Puig

PRESENTACIÓ DEL GRUP

Presentem el treball que hem realitzat amb un grup de pares.

Els seus fills estan sent atesos en un grup de llenguatge i psicomotricitat, i paral·lelament vam pensar en un oferir un espai grupal per treballar amb els pares.

En els 4 casos són nens que surten de roda diagnòstica, això significa que s'ha fet una entrevista inicial amb els pares i dues o tres visites d'observació. Els motius de consulta en tots els casos són dificultats relacionades amb el retard parla i el desenvolupament del llenguatge. Vénen derivats de l'escola a finals de p3.

En els quatre casos s'observen nens amb bones capacitats amb un retard en el llenguatge expressiu i certes dificultats per regulació atencional i emocional. La hipòtesis és que les dificultats de llenguatge estan relacionades amb dificultats de regulació emocional i pensament.

Pel que fa a les famílies durant les visites mostren poca preocupació més enllà del llenguatge expressiu. Tendeixen a justificar les dificultats de relació amb els iguals, de conducta o adaptació a l'escola com a conseqüència del retard de llenguatge. Són pares que aporten poca informació pel que fa als vivències i comprensió emocional dels seus fills.

S'ofereix a les famílies un espai setmanal per compartir amb altres pares les seves vivències i preocupacions. L'objectiu d'aquest espai:

- Conèixer amb més profunditat les dinàmiques relacionals i emocionals de les famílies, els estils comunicatius subjacents.
- Explorar i incidir la capacitat dels pares pensar respecte la seva parentalitat i les vivències dels seus fills.

TEMÀTIQUES

- DOLS MIGRATORIS: han pogut compartir entre ells les ambivalències, les ganes de tornar, durant el grup dos famílies han fet viatges al seu propi país i s'ha viscut amb molt d'entusiasme. Expressen molt clarament com els seus fills parlen molt i fan un salt en el llenguatge quan hi van. i com ells també allà se senten diferents mes recolzats...
- PRÒPIA INFANTESA: els models que han tingut, com s'han sentit com a fills.

- DIFICULTATS D'ALIMENTACIÓ: com alimentem emocionalment als fills, com reben l'alimentació, com la poden digerir (negar-se a menjar, vòmits continus etc..)
- RIVALITAT ENTRE GERMANS: tendència fer-los a tots iguals, no viure la diferència, negar la realitat per no patir
- LÍMITS: com autocontrolar-se, com limitar sense danyar
- SOBREPOTECIÓ: com permetre que es diferenciïn els fills i confiar en els recursos dels fills, i sobreviuran al que els hi vingui...
- LENGUATGE I PARLA

A través d'aquestes temàtiques s'ha anat observant les capacitats d'aquests pares per atendre les pròpies emocions, per autoregular-se i pensar, així com per empatitzar amb l'experiència dels fills.

Davant la realitat, els conflictes, aquestes famílies tendeixen a simplificar: tenen una idea respecte a la realitat i actuen com si fos una veritat absoluta sense interrogar-se amb l'entorn, eviten afrontar els conflictes i actuen com si no hi fossin o bé actuen per calmar el patiment que els genera el conflicte.

S'observa dèficit en la percepció i representació mental dels seus fills i dificultats en la comunicació.

Tots són pares que han pogut explicar com han sobreviscut en la seva infància, amb situacions dures on no han rebut el que se suposa que haurien d'oferir als seus fills.

I que en l'actualitat expliquen situacions molt complicades de vida que no els ajuden a poder interrogar-se i pensar.

Penso que ha estat un repte gran per ells participar en el grup de pares i endinsar-se en l'exercici de pensar en profunditat respecte ells mateixos i imaginar com perceben i senten els seus fills.

És un exercici molt cansat quan no es té integrat.

El treball amb aquests pares ha estat sobretot el d'ajudar-los a pensar a través de les situacions i dubtes que ells plantejaven. Fer-los explicar les situacions amb detall per poder després prendre consciència de quins sentiments els generava i quins pensaments i quin actes comunicatius feien cap als fills.

També el poder imaginar com se sentien els seus fills i què hi havia darrera la seva conducta. Esperant que després d'aquest procés haguéssim pogut pensar entre tots la resposta

També en algunes ocasions s'ha relacionat amb com ho havien resolt els seus pares i com s'havien sentit com a fills.

CONCLUSIÓ

Aquests quatre nens van venir al servei derivats per les seves mestres ja que els costava expressar-se a l'escola, pensem que aquest símptoma dels nens ens ha obert la porta a conèixer les seves famílies, a entendre millor les seves vides i buscar vies per ajudar-los.

Són un exemple més de com el no poder-se expressar és la punta de l'iceberg de moltes altres capacitats, dificultats i vivències.
